

Reivindicacions d'una lluita global

***passat,
present i futur***

—

El 8-M és
una jornada de reivindicació i memòria.
Continuem treballant per una societat
justa i igualitària.

El fil lila: la lluita que no s'atura

Des de fa segles, moltes dones –i també alguns homes– han alçat la veu contra la desigualtat. Primer, de manera aïllada, i després, unint forces fins a construir un moviment col·lectiu que ha reivindicat i conquerit drets fonamentals.

Imaginem un fil lila invisible que connecta totes aquestes lluites: des de les primeres sufragistes fins a les dones que avui continuen reclamant drets encara pendents. Aquest fil es transmet de generació en generació, recordant-nos que cada dret aconseguit ha estat una conquesta, mai un regal.

Aquesta campanya del 8-M vol fer valdre la genealogia feminista, la cadena de dones que han lluitat perquè avui gaudim de llibertats que abans semblaven impensables. Vol explicar breument les seves reivindicacions, les fites aconseguides i els obstacles que han hagut de superar en una transició cap a formes socials més justes i alliberadores.

Una de les metàfores que s'utilitza per recuperar la memòria històrica feminista, és el de les onades. És diu que el feminisme ha avançat en onades, cada una sorgida d'una necessitat concreta i d'un context social que s'ha resistit al canvi. Cap onada s'entén sense l'anterior, perquè la història no és lineal. Amb cada pas endavant, ha sorgit una reacció en contra, un contracop que ha intentat frenar el moviment: ridiculitzant-lo, tergiversant-ne els objectius o generant por al canvi. Ha passat sempre i continua passant avui.

Si el fil lila representa les nostres victòries, el contracop és la força que vol tallar-lo. Però aquest fil malgrat tot, continua intacte, més fort que mai. Ara, el tens a les teves mans. Què en faràs?

El 8-M és lluita, memòria i futur!

Continuem defensant els drets humans de les dones per una societat més justa i igualitària.

El Dia Internacional de les Dones, té les seves arrels en les primeres lluites obreres i feministes exigint el dret al vot, la igualtat i millors condicions laborals.

A partir de 1908, les socialistes nord-americanes van començar a celebrar el Dia de la Dona l'últim diumenge de febrer, reivindicant el dret al sufragi femení.

Dos anys més tard, el 1910, en la II Conferència Internacional de Dones Socialistes, Clara Zetkin va proposar instaurar un Dia Internacional de les Dones per donar visibilitat a les seves lluites i exigir el dret de vot, la pau i la llibertat.

El 8 de març va guanyar força com a data simbòlica arrel de diverses mobilitzacions i vagues protagonitzades per dones treballadores arreu del món, especialment les que reclamaven millores laborals i igualtat de drets. Tot i que no és senzill fixar un únic esdeveniment com a motiu de l'elecció del 8 de març, sinó que s'entén com una lluita conjunta i prolongada en el temps, on cada generació ha heretat el deure de lluitar pels seus drets i els de les generacions futures. Finalment, el 1977, les Nacions Unides van declarar oficialment el 8 de març com a Dia Internacional de les Dones.

A Barcelona, la primera celebració del 8-M es va fer el 1936, poc després de la victòria del Front d'Esquerres, amb dones sortint al carrer per defensar el dret al vot i la seva participació activa a la societat. Durant la Guerra Civil, el 8-M es va convertir en un crit antifeixista, amb dones a la rereguarda mantenint viva la resistència. Amb la dictadura, aquestes veus van ser silenciades, però avui el 8-M continua essent un símbol de lluita per la igualtat i la justícia social, unint-nos a través d'un fil lila que travessa generacions.

Referents

Teresa Claramunt (1862-1931)

Anarcosindicalista i feminista, va liderar vagues per millorar les condicions laborals a Catalunya.

Dolors Bargalló (1902-1980)

Política i activista d'Esquerra Republicana de Catalunya, va defensar el dret al vot de les dones i la seva participació en la política i la societat. Durant la Guerra Civil, va ser una veu clau en la lluita antifranquista i en la mobilització femenina per la justícia i la igualtat.

FEMINISME PREMODERN (del s. XV - a mitjan s. XVIII)

Llegir, escriure, pensar: un acte de rebel·lió!

Durant segles, dones valentes van lluitar per l'educació i la igualtat intel·lectual. El seu llegat és el nostre present.

El feminisme premodern es caracteritza per la lluita per la igualtat de gènere abans de la consolidació del feminisme com a moviment social.

Agrupa el conjunt de reivindicacions que diverses dones i alguns homes van fer entre els segles XV i fins a l'inici de la Il·lustració (a mitjan s. XVII) en favor de les dones.

Tot i no formar encara un moviment col·lectiu, es qüestionen els motius que atorguen drets als homes i els neguen a les dones, argumenten a favor de la igualtat i interpel·len sobre el paper subordinat de les dones a la societat.

Esriptores, filòsofes i pedagogues van defensar la igualtat intel·lectual entre dones i homes i van reclamar la mateixa d'educació per a unes i altres.

Reivindicacions

Accés a l'educació per a les dones.

Reconeixement de la seva capacitat intel·lectual.

Participació en la vida cultural i política.

Fites aconseguides

Primeres dones que escriuen sobre la igualtat.

Debat inicial sobre el rol de la dona en la societat.

Tot i aconseguir algunes fites, encara no hi tenen dret totes les dones.

Referents

Isabel de Villena (València, 1430-1490)

Primera escriptora en valencià, va oferir una visió femenina i empoderadora de les dones en la seva obra *Vita Christi*.

Brígida Terrer (Barcelona, ?-1471)

Beguina, no va voler viure sota les ordres ni de marits ni bisbes, per això es va fer beguina. Malgrat les pressions de l'Església és dedicar a la cura de malalts i l'acompanyament dels moribunds.

Contracop de l'època

Una dona és una filla, una germana, una esposa i una mare, un apèndix de la raça humana.

commonwealmagazine.org/wisdom-beguines

Les beguines (o rescluses en català antic) eren les dones que van protagonitzar un moviment social i religiós sorgit a les darreries del segle XII a tot Europa. Eren dones, soles o en grup, que portaven una vida religiosa al marge de les estructures eclesiàstiques i familiars de l'època; dones independents de qualsevol autoritat masculina, fins a un extrem desconegut a l'època. Eren laiques i religioses al mateix temps, difícils de definir pels seus contemporanis, que també les denominaven «mulieres sanctae».

Unes comunitats masculines similars es van formar paral·lelament anomenades begards.

Primera onada feminista

(de mitjans s. XVIII - principis s. XIX). El feminisme il·lustrat o modern

Educar-nos, votar, decidir:

ho vam reivindicar i ho vam aconseguir!

El feminisme il·lustrat va obrir el camí per als nostres drets. Continuem avançant.

El feminisme il·lustrat es presenta com una polèmica, com un debat, especialment sobre la igualtat de la intel·ligència de les dones i la reivindicació d'educació.

El feminisme neix amb la Il·lustració i n'és un fill no volgut. Del resultat de la polèmica il·lustrada sobre la igualtat i diferència entre els sexes, neix un nou discurs crític que ja no compara homes i dones i les seves respectives diferències i avantatges, sinó que compara la situació de privació de béns i drets de les dones amb les declaracions universals de drets humans.

Reivindicacions

Els mateixos drets per a homes i dones sobre la base de les declaracions dels drets humans.

Fites aconseguides

Preses de consciència de col·lectiu entre les dones i inici dels primers moviments organitzats.

Referents

Margarita Hickey i Pellizzoni

(Palma o Barcelona, 1753-1793).

Traductora i poeta.

Eulàlia Ferrer Ribot (Barcelona, 1776 - 1850).

Impressora i directora del Diari de Barcelona "El Brusi".

Contracop de l'època

La raó i la política són coses d'homes;
les dones s'han de quedar en l'esfera privada.

Segona onada feminista

(de mitjans s. XIX – II Guerra Mundial). El feminisme liberal sufragista

Volem drets i llibertat!

Vam lluitar pel vot, l'educació i la igualtat legal. Seguim reclamant justícia.

Moviment centrat en la lluita pel dret a vot i la millora dels drets civils.

Va tenir molta força al Regne Unit i als Estats Units, però també a Catalunya, on van sorgir les primeres organitzacions feministes.

S'inicia amb la Declaració de Seneca Falls als Estats Units.

Es reclamen drets des de diferents postures polítiques, i no totes les feministes coincideixen en els drets reclamats i coexisteixen diferents posicionaments ideològics:

El moviment sufragista

El feminisme socialista

Socialisme marxista

Moviment anarquista

Reivindicacions

Dret de vot i de participació política.

Dret a l'educació superior i a professions qualificades.

Drets polítics i legals.

Lleis més justes en relació amb la custòdia dels fills i filles i el divorci.

Lleis que permetin a les dones casades controlar els seus ingressos i propietats.

Algunes fites aconseguides

Accés a la universitat per a dones (Espanya, 1910).

Primeres organitzacions feministes a Catalunya.

Les dones aconseguixen el dret de vot (Espanya, 1931).

Referents

Aurora Bertrana i Salazar (1892-1974)

Escriptora, periodista, aventurera i violoncel·lista catalana.

Antònia Ximénez Oliva (Castellserà, 1874 -?)

Durant la Segona República, va impulsar la creació del Grup Femení d'Esquerra a Tàrraga (1933) per donar veu a les dones en política.

Quaranta-sis dones van signar el manifest "A les dones de Tàrraga", entre elles la seva filla Palmira i l'activista Júlia Pomés, reclamant aquest espai.

Palmira Puig Ximénez (Tàrraga, 1912 - Barcelona, 1979)

Fotògrafa. Activista feminista.

Júlia Pomés Figueres (Tàrraga, 1913 - Barcelona, 2003)

Activista, feminista, sufragista i milliciana.

Palmira Puig amb la seva mare, Antònia Ximénez.

Contracop de l'època

Si les dones voten, la societat caurà en el desordre i la família es trençarà.

Manifest del Grup Femení d'Unió Republicana, publicat a Crònica Targarina l'any 1933. "**A les dones de Tàrraga**"

«No és pas sense emoció que ens adrecem a vosaltres, dones targarines. El vibrar generós dels sentiments i la reflexió, ens hi impulsen. Voldríem imprimir a la vida de la nostra ciutat, el ritme d'aquestes hores en què vivim que s'adrecen cap a l'assoliment d'una societat més justa i més digna. Catalanistes d'esperit, targarines de rel i soca i dones que som, sentim com ningú l'afany de superar-nos, l'afany de treballar per uns ideals i de servir una causa, per així forjar una Catalunya cada vegada més gran i una Tàrraga cada dia més d'acord amb els corrents avençats i intel·ligents que tendeixen a millors estadis del viure. Els ideals que volem servir i la causa per la que volem treballar, no són altres que els que es troben enquadrats en els programes dels catalanistes d'esquerra, o sigui, concretant més encara, els que assenyala el President Macià. Nosaltres els volem servir, però donant-hi el to nostre, el to femení, sense que això vulgui dir un to menor, ja que això potser implicaria que encara no ens hem sabut lliurar d'aquell esclavatge al que vivíem sotmeses. El que en realitat significa és que dins d'aquests ideals nosaltres hi podem aportar altres matisos, els més delicats si voleu, que moltes vegades escapen de la perspicàcia de l'home. Fins i tot, el joc net, si més no. Hem remarcat això de l'esclavatge perquè fins ara, i ara encara no n'estem lliures del tot, les dones hem estat presoneres. Presoneres d'unes rutines, d'uns prejudicis, d'unes conveniències que ens inhabilitaven per a tot. I per acabar-nos en de deslliurar és també altre motiu pel que ens aprestem a la lluita. Enfortit l'esperit per les lluites en pro d'un ideal generós; augmentada la intel·ligència per l'exercici intel·lectual al que ens veurem obligades si volem reïxir; més en contacte dels problemes de la vida que preocupen als homes; coneixedores del món que ens envolta que abans ens era privat de conèixer; no en dubteu, que així fins a la llar podrem aportar-hi un contingut millor, i més bé podrem preocupar-nos dels fills. Els fills, pels quals tenim de voler una organització més equitativa de la societat. No ja pels que nosaltres poguem tenir, sinó que per tants i tants fills de mare, que naixen raquítics per manca de mitjans, i que no poden educar-se com voldrien, perquè si fins ara ni del seu ensenyament es preocupaven, ara més d'un cop en l'època que treurien profit dels estudis, la necessitat els ho impedeix. Per tot això volem treballar, amigues. I si el sentiment ens dona l'impuls, la reflexió tot seguit ens fa adonar més de la necessitat de fer-ho. Es així, perquè si ara el règim nou ens n'ha donat facultats, no tenim pas de desapropiar-les. El fer-ho al·trament seria perillós, perquè els que pels seus propis interessos no volen que les coses vagin endavant, s'aprofitarien d'aquesta arma poderosa per anar-hi (com indubtablement és la intervenció de la dona en la vida política) per precisament tallar l'intent d'avenç que s'està realitzant, ja que per dissort encara hi ha dones que s'hi prestarien. Per aquest motiu es perquè venim a tu, dona targarina. Venim perquè prescindint de petites diferències ens ofereixi's el teu apoi i l'esforç enrolant'he en les nostres rengleres, des de les quals treballarem amb tota la nostra fe catalanista i esquerrista republicana. Treballarem per nivellar el màxim les diferències, per suprimir les injustícies, per aproximar la cultura a tothom, i perquè no tinguem d'abaixar el front davant d'aquesta forma moderna d'esclavatge que és la submissió econòmica. En fi, serem allí on calgui, amb el nostre crit i accent femení. I si totes ens hi posem, amigues, no en dubteu que Catalunya serà el poble més lliure, més avençat i més culte del món. Per aquest ideal i perquè niugú el pugui deturar us demanem la vostra col·laboració. És per la pàtria i per un món millor i més just.»

Tercera onada feminista

(dècada de 1960 - dècada de 1990), Feminisme contemporani

El meu cos, les meves normes!

Vam lluitar pel dret a decidir sobre el propi cos, el divorci i la igualtat. Continuem defensant els nostres drets.

Expansió del feminisme cap a la lluita pels drets reproductius, la igualtat legal i laboral, i l'erradicació de la violència masclista.

Apareixen diferents anàlisis sobre els motius de la desigualtat:

- El feminisme liberal
- El feminisme radical
- Feminismes de la diferència
- Feminisme cultural
- Feminisme de la diferència francès
- Feminisme italià de la diferència

Reivindicacions

Dret a l'avortament i al control sobre el propi cos.

Igualtat en tots els àmbits (laboral, polític, social).

Lluita contra la violència masclista.

Algunes fites aconseguides

Creació de col·lectius feministes a Catalunya.

Se celebren les primeres Jornades Catalanes de la Dona, al Paranimf de la Universitat de Barcelona, en les quals participen 4.000 dones (1976).

S'organitza la campanya feminista "Amnistia per a les dones", que reclama l'abolició de les lleis referents a l'adulteri, l'ús d'anticonceptius i l'avortament, i de la Llei de perillositat i rehabilitació social, que penalitzava l'homosexualitat i la prostitució (1976).

S'inaugura al Prat de Llobregat el primer centre de planificació familiar (1977).

S'aprova la llei de divorci (1981).

Es despenalitzava l'avortament a Espanya (1985).

Es crea l'Institut Català de la Dona per tal d'impulsar la igualtat d'oportunitats de les dones (Catalunya, 1989).

Es crea la xarxa comarcal i municipal de SIAD (Servei d'Informació i Atenció a les Dones, Catalunya, 1989).

Referents

Pilar Aymerich Puig (1943)

Fotògrafa i cronista visual del feminisme als anys setanta, va captar les mobilitzacions de les dones per l'avortament, el divorci i la igualtat de drets.

Maruja Torres (1943)

Periodista i escriptora feminista.

Dra. Carme Valls Llobet (1945)

Metgessa, investigadora i activista, ha treballat per incorporar una perspectiva de gènere a la medicina, visibilitzant la salut de les dones i impulsant una atenció mèdica més equitativa.

Montserrat Roig Fransitorra (1946-1991)

Espectora i periodista, va denunciar la repressió franquista i va visibilitzar la lluita feminista.

© Pilar Aymerich

Contracop de l'època

El feminisme destruirà la família i la societat tal com la coneixem.

QUARTA ONADA FEMINISTA (anys 90-2000)

1a part

Drets, diversitat i justícia!

El feminisme global planta cara al patriarcat, el racisme i el sexisme quotidià.

El feminisme es diversifica i es posa el focus en la interseccionalitat, la diversitat sexual i els micromasclismes.

Reivindicacions

Fi de les violències masclistes i del sexisme quotidià.

Reconeixement dels drets LGTBIQ+.

Visibilització de les desigualtats segons classe, raça i gènere.

Crítica al patriarcat i al capitalisme.

Algunes fites aconseguides

Avenç en la visibilització del feminisme als mitjans de comunicació.

Major visibilitat de les dones de diferents orígens i identitats.

Referents

Laia Serra Perelló (1977)

Advocada penalista especialista en drets humans i litigi estratègic, docent, investigadora experta en ciberviolències.

Desirée Bela-Lobedde (1978)

Activista i comunicadora catalana compromesa amb el feminisme, antiracisme, la salut i l'activisme estètic.

Najat El Hachmi (1979)

Filòloga i escriptora. Activista feminista.

Contracop de l'època:

Ja no es pot dir res, ara tot és masclisme!

QUARTA ONADA FEMINISTA (a partir del 2000)

2a part

Només sí és sí!

Prou cultura de la violació, prou impunitat.

El consentiment i els drets de les dones no són negociables.

Feminisme digital i global, impulsat per xarxes socials i moviments massius com el #MeToo, #Cuéntalo, #Seacabó. Se centra en les violències masclistes i el feminisme anticapitalista.

Aquesta onada posa l'accent en la interseccionalitat, hi inclou la diversitat de gènere, raça (contra el racisme) i classe, entre d'altres.

Reivindicacions

Fi de la cultura de la violació i del masclisme estructural.

Reconeixement del treball domèstic i de cures.

Igualtat efectiva en tots els àmbits.

Algunes fites aconseguides

Llei integral contra la violència de gènere (Espanya, 2004).

Llei del dret de les dones a erradicar la violència masclista (Catalunya, 2008).

Expansió del feminisme a escala global amb mobilitzacions multitudinàries.

Referents

“El futur del feminisme encara està en construcció.

Seràs tu qui deixi empremta?

Agafa el fil i canvia el futur”.

Llei del només sí és sí (Espanya, 2022).

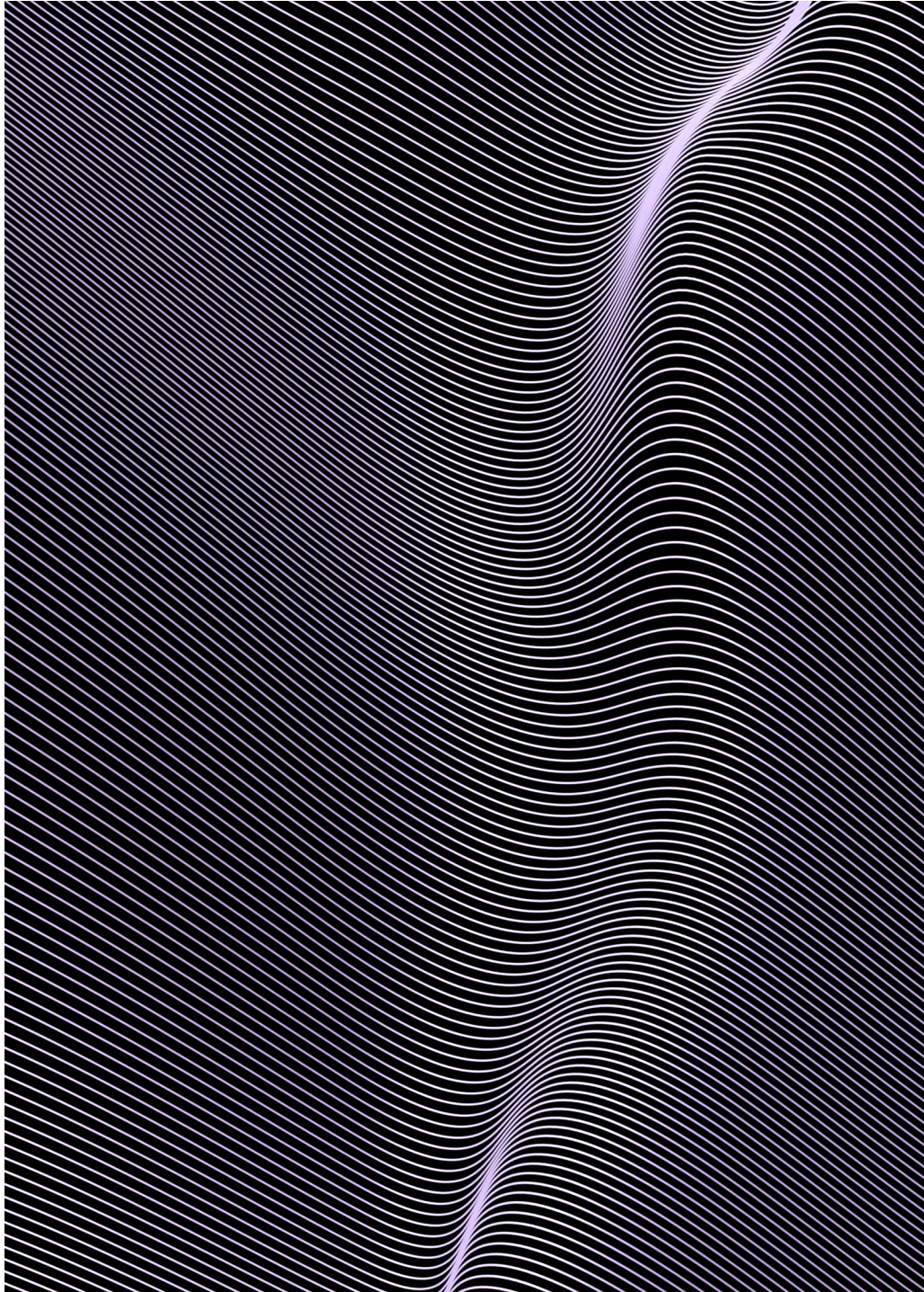
Major visibilització de les violències masclistes als mitjans i xarxes socials.

Creixement de l'educació feminista i de gènere.

Contracop de l'època

El feminisme actual exagera i ataca els homes; les autèntiques feministes lluitaven per la igualtat.

El futur és feminista.

Un compromís per aconseguir una igualtat real, sense esperar més de 100 anys. El canvi comença ara.

Tot i els avenços, les dades deixen clar que encara queda molt camí per recórrer:

300 anys per eradicar la desigualtat de gènere a nivell global. (ONU)

39 anys per assolir la paritat a Espanya si es manté el ritme actual. (FEM).

76,5 sobre 100 és l'índex d'Igualtat de Gènere a Catalunya, superant la mitjana de la UE, però amb desigualtats en àmbits com el coneixement, el treball i les tasques de cura.

Cap a on anem?

—

La lluita contra la violència sexual ha estat present des de la segona onada, però ha anat guanyant força amb el temps, fins a convertir-se en un dels eixos principals del feminisme actual.

—

Ecofeminisme: Relació entre l'opressió de les dones, dels animals i del planeta.

—

Lluita contra la ultradreta: Rebuig als discursos antifeministes i regressius.

—

Drets laborals en l'era digital: Defensa de condicions laborals dignes per a les dones en un context tecnològic en evolució.

Fites esperades

Una educació feminista que elimini els estereotips de gènere.

Lleis efectives que garanteixin la igualtat i protegeixin els drets sexuals i reproductius.

Un món on ser dona no impliqui cap desavantatge.

Fi de la bretxa salarial de gènere.

No retrocedir en els drets aconseguits.

Contracop de l'època

El feminisme ja no és necessari.

© Del text, Sonia Olivares Merinos
© De les correccions, Albert Lavila
© Del disseny i la maquetació, Rosa Colilles Bresco @lacoligràfica
© Ajuntament de Tàrraga – Regidoria de Feminismes

DL L 119-2025

8-M Dia Internacional de les Dones

*El 8-M Dia Internacional de les Dones
commemora la lluita pel reconeixement dels drets humans de les dones*